

De nieuwe stage voor bedrijfsrevisoren!

Koninklijk besluit van 17 augustus 2018

Patrick Van Impe, Voorzitter van de Stagecommissie

4 december 2018

Inleiding

- **De wet van 7 december 2016**

Wet tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren

- **Koninklijk besluit van 21 juli 2017**

KB betreffende de toekenning van de hoedanigheid van bedrijfsrevisor alsook de inschrijving en registratie in het openbaar register van de bedrijfsrevisoren

- **Koninklijk besluit van 17 augustus 2018**

KB betreffende de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor

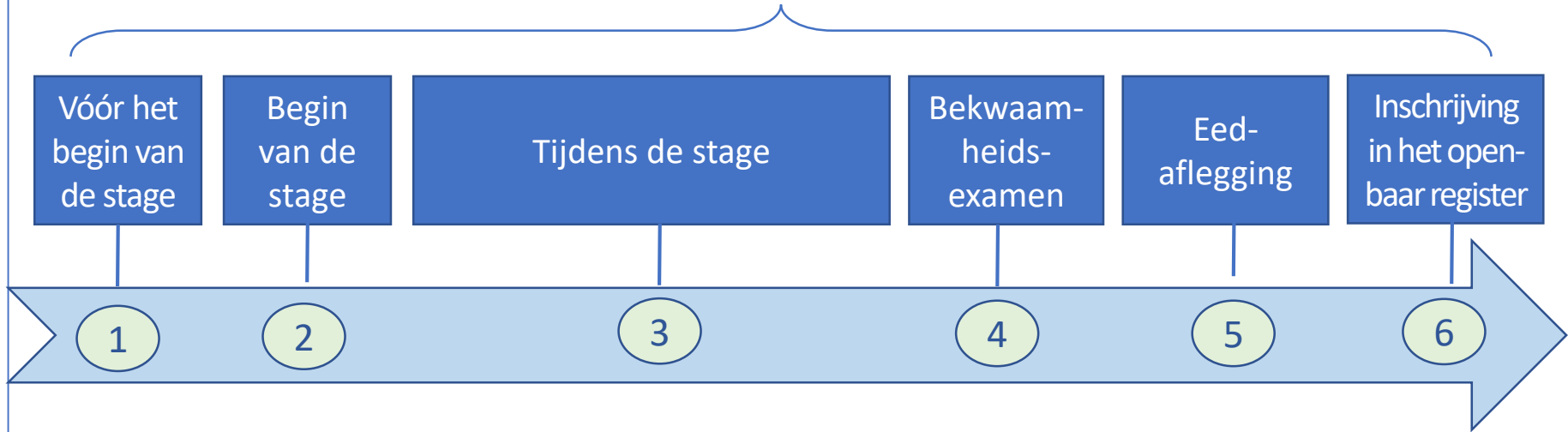
Vragen van het IBR

- Vereenvoudiging van de stage
- Mogelijkheid om de stage te beginnen zonder geslaagd te zijn voor de toelatingsexamens
- Samenvoegen van materies van de toelatingsexamens en de stage-examens om overlappings te vermijden
- Mogelijkheid voor een stagemeeester om tot 5 stagiairs op te leiden +/-

Verloop van de stage 6 stappen

Verloop van de stage

De stage van bedrijfsrevisor wordt georganiseerd onder het toezicht van de Stagecommissie.

1 Vóór het begin van de stage

Mogelijkheid (maar geen verplichting) om te slagen voor alle of een deel van de 23 vakgebieden van de theoretische stage-examens (art. 28):

1. algemene theorie en beginselen van de boekhouding;
2. wettelijke voorschriften en normen voor de opstelling van jaarrekeningen;
3. wettelijke voorschriften en normen voor de opstelling van geconsolideerde jaarrekeningen;
4. controleleer en beroepsvaardigheden;
5. internationale standaarden voor jaarrekeningen;
6. financiële analyse;
7. analytische en beleidsboekhouding;
8. interne beheersing en risicomanagement;
9. wettelijke voorschriften en beroeps- en gedragsnormen betreffende de wettelijke controle van de jaarrekeningen en de daarmee belaste wettelijke auditors;
10. internationale controlestandaarden;

11. beroepsethiek en onafhankelijkheid;
12. vennootschapsrecht;
13. corporate governance;
14. faillissementsrecht en soortgelijke procedures;
15. belastingrecht;
16. burgerlijk recht;
17. handelsrecht;
18. arbeidsrecht en sociaal zekerheidsrecht;
19. informatietechnologie en informaticasystemen;
20. algemene, financiële en bedrijfseconomie;
21. wiskunde;
22. statistiek;
23. grondbeginselen van financieel bedrijfsbeheer.

1 Vóór het begin van de stage

- De vroegere toelatingsexamens heten voortaan theoretische stage-examens
- De theoretische stage-examens zijn identiek aan de vroegere toelatingsexamens
- De Stagecommissie kan vrijstellingen toekennen voor één of meerdere vakgebieden van die theoretische stage-examens:
 - wanneer de materies het voorwerp uitmaken van een afgelegd examen in het kader van een professionele bachelor (van economisch of juridisch type), of academische bachelor die geleid heeft tot het behalen van een masterdiploma, of in het kader van een masterdiploma;
 - wanneer de materies het voorwerp uitmaken van een afgelegd examen in het kader van één of meerdere aanvullende getuigschriften, uitgereikt door instellingen van het hoger onderwijs van het lange type;
 - wanneer de materies het voorwerp uitmaken van een afgelegd en geslaagd examen in het kader van een creditcontract of examencontract aan de universiteit.

Lichte versoepeling in
vergelijking met de oude
regelgeving

1 Vóór het begin van de stage

- Het is niet nodig om het statuut van stagiair te hebben om aan de theoretische stage-examens te kunnen deelnemen (men moet wel houder zijn van een masterdiploma om te kunnen deelnemen)
Bovendien kunnen de stagiairs die hun stage hebben opgeschort blijven deelnemen aan de theoretische stage-examens
- Hoewel de toegang tot de stage niet meer afhankelijk is van het slagen voor de theoretische stage-examens (zie infra), raden wij aan om voor zo veel mogelijk theoretische stage-examens te slagen alvorens een aanvraag in te dienen voor toegang tot stage
 - => Minder examens af te leggen tijdens de stage
 - => Geen principe van prioritering voor de theoretische stage-examens zolang men nog geen stagiair is
- De theoretische stage-examens worden 1 keer per jaar in de maand oktober georganiseerd

Voorwaarden:

- Masterdiploma alvorens de stage te kunnen beginnen
- Niet nodig om geslaagd te zijn voor alle of een deel van de theoretische stage-examens alvorens de stage te beginnen (het is echter wel sterk aangeraden om geslaagd te zijn voor een deel van die examens om ervoor te zorgen dat de stage niet te zwaar wordt – zie supra)
- **Stageovereenkomst**
 - Afgesloten met een stagemeeester (bedrijfsrevisor natuurlijke persoon)
 - Bevat de verbintenis van de stagemeeester om de stagiair te betrekken bij ten minste 1.000 uren revisorale opdrachten per stagejaar
 - Bevat de verbintenis van de stagemeeester om een evenwichtige spreiding van de controlewerkzaamheden over de verschillende types van revisorale opdrachten te voorzien
 - Moet goedgekeurd worden door de Stagecommissie
 - Bovendien moet er een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst van zelfstandige dienstverlening afgesloten worden met de stagemeeester of met het bedrijfsrevisorenkantoor waarin de stagemeeester werkzaam is. De bezoldiging mag niet lager zijn dan de minima vastgelegd door de Stagecommissie.
Momenteel: 2.047 euro bruto per maand (loontrekkende) en 22 euro bruto per uur (zelfstandigen)

- Stagemeester

- Bedrijfsrevisor-natuurlijk persoon die minstens 5 jaar in het openbaar register is ingeschreven
- Mag maximum 3 stagiairs tegelijk opleiden
De Stagecommissie kan, op basis van een gemotiveerd verzoek, een afwijking toekennen om maximum 5 stagiairs op te leiden
- Staat in voor de goede uitvoering van de stage
- Verbindt zich ertoe om de stagiair op te leiden (meer bepaald door hem te betrekken bij voldoende revisorale opdrachten, te zorgen voor een evenwichtige spreiding van de controlewerkzaamheden, hem de nodige tijd toe te kennen om te kunnen deelnemen aan de seminaries en stage-examens) en om de kosten die betrekking hebben op de seminaries en stage-examens op zich te nemen
- In geval van een tijdelijk verbod van meer dan een maand om enige beroepsmatige dienstverlening uit te oefenen, wordt de stage opgeschort
- De stagemeester mag geen 'tijdelijk verhinderde bedrijfsrevisor' zijn
- Mogelijkheid om twee verschillende stagemeesters te hebben (bij onvoldoende uren of gebrek aan diversiteit in de revisorale opdrachten)

- De Stagiair

- Verbintenis van de stagiair om zich met loyauteit aan de stage te wijden en de beroepsbelangen van de stagemester of het bedrijfsrevisorenkantoor waaraan hij verbonden is, niet te schaden
- Naleving van de voorschriften van de Stagecommissie, de regels inzake plichtenleer van de bedrijfsrevisoren alsook de bepalingen van het huishoudelijk reglement van het IBR

- De Stagecommissie

- Keurt de stageovereenkomsten goed

Na gecontroleerd te hebben of het bedrijfsrevisorenkantoor een voldoende aantal uren aan gediversifieerde revisorale opdrachten kan bieden

Bron: *Auditors Annual Cartography (FiMiS)*

Criteria berekening 1000 uren:

- (1) 5000 uren revisorale opdrachten voor de rubrieken a (permanente wettelijke controleopdrachten), b (andere wettelijke revisorale opdrachten) en c (andere revisorale opdrachten m.b.t. financiële informatie) ?
- (2) Totaal aantal uren (rubrieken a+b+c) gedeeld door het aantal professionele medewerkers = minstens 1000 ?

- Laat de kandidaat-stagiairs toe tot de stage

- Bepaalt de begindatum van de stage

Begin van de stage: altijd 1 juli

Stagejaar 1 juli N => 30 juni N+1

De stage heeft tot doel de stagiair voor te bereiden op de uitoefening van het beroep van bedrijfsrevisor door te voorzien in:

- een relevante **praktische** beroepservaring
 - en
 - een gepaste **theoretische** opleiding :
- Nieuwe regelgeving: Stagecommissie kan de stagiairs bijkomende taken opleggen ter vervolmaking van hun praktijkopleiding (≠ oude regelgeving : enkel bijkomende taken na niet slagen in bekwaamheidsexamen)
 - Norm permanente vorming (met uitzondering van de 8 verplichte IBR uren) zal voortaan verplicht van toepassing zijn op **ALLE** stagiairs (vanaf volgend stagejaar : 1 juli 2019)
 - Naleving van de norm zal worden opgevolgd via het stagedagboek

De stage duurt minstens 3 jaar

De stage moet voor minstens twee derde in België verlopen

De Stagecommissie kan een vermindering van de duur van de stage toestaan indien ervaring van meer dan 15 jaar met de uitoefening van het beroep van bedrijfsrevisor

De stage wordt in de volgende gevallen opgeschort:

- Bij beslissing van de Stagecommissie:
 - als de stagemeeester het voorwerp is van een **tijdelijk verbod** van meer dan één maand om iedere beroepsmatige dienstverlening uit te oefenen;
of
 - na **gemotiveerd verzoek van één van de partijen** betrokken bij de stageovereenkomst (de stagiair of de stagemeeester);
of
 - na vaststelling dat de **stagiair zijn stageverplichtingen niet langer vervult** (bv. niet indienen van het stagedagboek).

- De opschorting of opeenvolgende opschortingen van de stage mogen **niet meer dan 5 jaar bedragen**
- Indien die termijn overschreden wordt, wordt de stagiair ambtshalve doorgedaald van de lijst van de stagiairs => de administratieve doorhaling betekent het verlies van de resultaten behaald voor de praktische stage-examens
- De stagiair waarvan de stage is opgeschort:
 - is **niet meer onderworpen aan de stageverplichtingen** tijdens de periode van opschorting;
 - blijft wel onderworpen aan de **deontologische verplichtingen** (want opschorting van de stage ≠ het einde van de stage)
 - **mag deelnemen aan de theoretische stage-examens** tijdens de periode van opschorting;
 - maar **mag niet deelnemen aan de praktische stage-examens** (zie infra);
 - kan te allen tijde een **aanvraag tot herneming** van de stage indienen bij de Stagecommissie;
 - wordt **niet in aanmerking genomen voor de berekening van het maximum aantal stagiairs** per stagemeeester.

Mogelijkheid om van stagemeeester te veranderen tijdens de stage:

- Verzoek tot verandering van stagemeeester moet goedgekeurd worden door de Stagecommissie
- Nieuwe stageovereenkomst
- Nazicht van het profiel van de nieuwe kandidaat-stagemeeester (voldoende aantal uren en voldoende diversiteit aan revisorale opdrachten, zie supra)
- Retroactieve aanvaarding mogelijk (tot zes maanden terug) en mits verklaring van de nieuwe stagemeeester dat de stagiair sinds die datum onder zijn toezicht stond
- Indien toch blijkt dat er een onderbreking van de stage is geweest tussen twee stagemeeesters => stage opgeschort tijdens de periode van deze onderbreking

Bijhouden van het stagedagboek

- Eén stagedagboek per stagejaar
- Gedetailleerd verslag van de activiteiten van de stagiair tijdens het stagejaar
- Evaluatie door de stagemeeester
- Actieplan van de stagiair voor het volgende jaar
- Eén stagedagboek per stagemeeester indien er een verandering van stagemeeester plaatsvond in de loop van het stagejaar (of indien de stage bij twee stagemeeesters verloopt)
- In te dienen via het 'e-loket' (via scan – model van het stagedagboek op de website)
- Deadline voor het indienen van het stagedagboek op 16/08 van elk jaar

Stage-examens

1) Theoretisch (indien nog niet deelgenomen vóór het begin van de stage of indien geen vrijstellingen) – zie supra

2) Praktisch (12 vakgebieden)

- 1° vennootschapsrecht;
- 2° algemeen boekhouden en opstelling van jaarrekeningen;
- 3° consolidatie en controle van de geconsolideerde jaarrekening;
- 4° internationale standaarden voor jaarrekeningen;
- 5° financiële analyse;
- 6° interne beheersing en risicomanagement;
- 7° externe controle;
- 8° internationale controlestandaarden;
- 9° beroepsethiek en onafhankelijkheid; (nieuw)
- 10° bijzondere opdrachten;
- 11° controleverslag;
- 12° ondernemingsraad.

Deze vakgebieden worden gegroepeerd in één examen

Geen vrijstelling mogelijk

Bovendien worden er facultatieve stageseminaries georganiseerd tijdens de stage als voorbereiding op de praktische stage-examens

- Prioritering van de stage-examens **nieuw**

- Theoretische stage-examens

- Voor bepaalde examens moet men geslaagd zijn aan het einde van het eerste stagejaar
Vennootschapsrecht, corporate governance, algemeen boekhouden, opstellen van de jaarrekeningen, beroepsethiek en onafhankelijkheid

Ingeval van niet-slagen aan het einde van het eerste stagejaar, kunnen die materies opnieuw afgelegd worden tijdens het tweede stagejaar => na het niet-slagen voor de tweede keer tijdens het tweede stagejaar, wordt de stage verlengd met een jaar

Voor andere theoretische stage-examens moet men geslaagd zijn aan het einde van het tweede stagejaar

Interne beheersing en risicomanagement, externe controle en internationale controlestandaarden

Ingeval van niet-slagen aan het einde van het tweede stagejaar, kunnen die materies opnieuw afgelegd worden tijdens het derde stagejaar => na het niet-slagen voor de tweede keer tijdens het derde stagejaar, wordt de stage verlengd met een jaar

- Prioritering van de stage-examens (vervolg)

- Praktische stage-examens

- De stagiair moet slagen voor bepaalde praktische stage-examens aan het einde van het eerste stagejaar **Vennootschapsrecht, algemeen boekhouden en opstelling van jaarrekeningen, beroepsethiek en onafhankelijkheid**

Ingeval van niet-slagen aan het einde van het eerste stagejaar, kunnen die materies opnieuw afgelegd worden tijdens het tweede stagejaar

=> na het niet-slagen voor de tweede keer tijdens het tweede stagejaar, wordt de stage verlengd met een jaar

- De stagiair moet slagen voor bepaalde praktische stage-examens aan het einde van het tweede stagejaar **Interne beheersing en risicomangement, externe controle en internationale controlestandaarden**

Ingeval van niet-slagen aan het einde van het tweede stagejaar, kunnen die materies opnieuw afgelegd worden tijdens het derde stagejaar

=> na het niet-slagen voor de tweede keer tijdens het derde stagejaar, wordt de stage verlengd met een jaar

Het principe van prioritering geldt enkel voor diegenen die het statuut van stagiair verworven hebben na de inwerkingtreding van het nieuwe KB (datum inwerkingtreding: 14/09/2018) :

=> Dus voor de stagiairs **vanaf 1 juli 2019**

Bijgevolg => **geen prioritering:**

- voor de personen die al stagiair waren vóór de inwerkingtreding van het nieuwe KB;
- voor de theoretische stage-examens die worden afgelegd vóór het begin van de stage.

Voorwaarden

- Geslaagd zijn voor alle theoretische (behalve bij vrijstellingen) en praktische stage-examens
- Minstens drie jaar stage hebben doorlopen (behalve bij uitzonderlijke verkorting van de stageduur)

Mondelinge en schriftelijke proef

Jury van 5 leden

- Voorzitter: een professor van het universitair onderwijs
- 3 actieve bedrijfsrevisoren
- 1 externe vertegenwoordiger van de economische en sociale wereld

- 2 sessies per jaar (mei-juni & november-december)
- Maximum 5 deelnames gedurende een periode van 5 jaar na toelating tot het bekwaamheidsexamen (termijn van 5 jaar wordt opgeschort tijdens een periode van opschorting van de stage)
- Na 5 keer niet-slagen of bij overschrijding van de termijn van 5 jaar => ambtshalve doorgehaald van de lijst van stagiairs => de administratieve doorhaling betekent het verlies van de resultaten behaald voor de praktische stage-examens (zie supra)

Voorwaarden om de eed te kunnen afleggen

- Alle stageverplichtingen nakomen
- Geslaagd (of vrijgesteld) zijn voor alle examens (theoretisch, praktisch en bekwaamheidsexamen)
- Niet het voorwerp uitmaken van een tuchtprocedure

Men blijft stagiair tot de eedaflegging

Bijgevolg moet de stagiair blijven werken in een bedrijfsrevisorenkantoor onder het toezicht van een stagemester tot op het moment van de eedaflegging

Toelating tot de eed = beslissing van Uitvoerend Comité van het IBR (gedelegeerde bevoegdheid van de Raad)

De stage eindigt door de eedaflegging (Hof van beroep van Brussel)

- Na de eedaflegging => het Uitvoerend Comité (door delegatie van de Raad) beslist over de inschrijving in het register
- De beslissing moet eerst meegedeeld worden aan het College, dat over een termijn van 7 werkdagen beschikt om zich tegen deze beslissing te verzetten
- Na het verstrijken van de verzetstermijn van 7 werkdagen => inschrijving in het openbaar register

Conclusie

